

Беседа Патријарха српског Порфирија у манастиру Ђурђевим Ступовима

Ваше Блаженство, Високопреосвећени брате, Преосвећена браћо и господо архијереји, сви присутни по достојанству и по чину, али изнад свега, браћо и сестре,

Жив је Бог. Жив је Бог у светима својим. Жив је Бог и овде међу вама, жив је Бог у овој светој земљи иако су многи помисли да су Бога изагнали са ових простора. Али последње деценије, а нарочито предходна година, показала је да је у овом народу жив Бог пре свега кроз величанствене човекољубиве, миротворне и молитвене литије које су свој почетак имале управо овде.

Жив је Бог, јер је жива и снажна, браћо и сестре, ваша вера, вера свих нас, вера нашег народа и наше Цркве. Жива је вера у нашем народу, иако је многим овде она саблазан и лудост. Али ми знамо да је сила и премудрост Божја управо у вери у живог и распетог Христа, у вери која открива да човек нема ништа ако и читав свет задобије а души својој науди, у вери која кроз речи Светог Јефрема Сирина потврђује да је важно да само ако умремо и пре него што умремо да нећемо умрети и кад умремо. Другим речима: да већ унапред кроз веру Христову и заједницу са њим распињемо себе са њим и васкрсавамо заједно са њим. На тај начин показујемо да не постоји ни једна сила од овога света: ни лепота, ни богатство, ни снага, ни било шта што може

да замени Христа и нашу веру у Њега. Том вером ми се не плашимо ничега, том вером ми се не бојимо смрти. Том вером, браћо и сестре, међутим, ми се бојимо самољубља и себичности, бојимо се егоизма, бојимо се гордости, бојимо се нарцисоидности, јер знамо да су то све камичци који формирају стазу која води у пропаст. Отуда су литије, које су овде почеле, потврдиле и показале најдивнији и најчудеснији начин да је жив Бог и да је међу нама.

Велика је данас моја радост стога што смо се баш овде сабрали око ове дивне и вредне задужбине Немањића, и морам одмах на почетку рећи: исто тако задужбине која је дивно обновљена и чувана и сачувана домаћинском пажњом и домаћинском руком. Овде је, а сви то ви боље знате од мене, али нека и други чују и нека знају, некада служио несаломиви прегалац и трибун поп Мојсије Зечевић, саборац и пријатељ Његошев, саборац и пријатељ Светог Петра Цетињског, али и гласовити припадник највећег српског племена Васојевића, чији је удео у српској историји и култури до данас несагледив и немерљив. Народна песма као припадника племена Васојевића помиње Павла Орловића, а ово наше велико племе колевка је две српске династије, Обреновића и Карађорђевића, и једна и друга потичу из ових крајева.

Наши преци православни су се, у тешким временима ропства нападали са чистог извора Христовог борећи се за Крст Часни и слободу златну, а то значи: борили су се баш као што сте и ви чинили у наше дане не само да сачувате и очувате православну веру, него да покажете и пројавите на све четири стране света истину, правду и љубав те вере, вере као простора присуства љубави Божје и снаге Божје у овоме свету. И заиста нигде није постојало кроз веру разумевање свога предања и своје историје као што је случај на овим просторима. Нико није тако дубински разумео Косовски завет, видећи у Косовском завету не пуки и прости мит, него знајући да је косовска жртва Лазарева народно угледање, да је то у нашем животу остварење Христове новозаветне жртве. Као што је овај народ разумео ту жртву он ју је остварио у своме постојању и безброј пута у овим поносним брдима који нас окружују. Идеал заједништва, идеал слободе и идеал саборности вековима је напајао душу оних који су овде живели, али и душе свих наших предака од Дунава до сињег мора.

Заједно са Господом Христом и Светим Савом, у којем се Господ наш Исус Христос најлепше у нашем роду огледао, заједно са нашим предањем, духовношћу, језиком, ђедовима, заједнички нам је и пут спасења и настојање да на земљи будемо људи, а никада да не будемо нељуди, како је говорио

наш велики блаженог помена патријарх Павле. Да будемо људи а не нељуди, е да би се наша душа радовала и овде али и у Царству небеском. А Бог нас, браћо и сестре – томе нас учи свето Јеванђеље – неће препознати по тлу и крви, по ониме ком народу припадамо само биолошки – јер ако је то само биолошка припадност онда је постојање и таквог народа и појединаца у њему започело овде, а исто тако има крај овде у историји.

Неће нас Бог препознавати и по томе колико нам је иметак. Многи мисле да ако су силни и моћни, да ако владају земљама и државама, да су заправо поседници и поља, и њива, и река, и брда, и долина, али и људских живота. А ми Јеванђељем знамо да сами себе, да сами по себи нисмо власници ни свог сопственог живота али у исто време у заједници са распетим и васкрслим Христом и када смо најсиромашнији и када немамо ни материјална добра ни било какве славе, ми постајемо владари света, јер умрли смо пре него што смо умрли, а заправо у Христу васкрсли. То нас уче и томе сведоче бројни светитељи. Ту близу је Свети Василије Острошки. Чеге је он био владар? Шта је он имао? Шта је било његово? Ништа од овога света, а у Христу све је постало његово! И он је цар, краљ, владар света! Он је тај чијим молитвама се управљају наши животи по закону Христовом. Па ко је онда моћан и ко је онда силан? Дакле, неће нас препознати Бог само по пуком припадању неком народу или колики иметак имамо, нити ће одлучивати о нама по томе за кога гласамо, да ли живимо у овој или оној држави или смо становници овога или онога града. Бог ће нас препознати и судити нам само у зависности од тога да ли слушамо и да ли се трудимо макар и слабашни и немоћни да творимо вољу Његову и да живимо по закону Његовом.

Рећи ћу то овде пред вашим лицем, али више да чују други: они који данас говоре да Црква има претензије у односу на неке територије, да угрожава нечији суверенитет, да се бори за власт од овога света или да има било какве сличне тежње. Ти који то говоре обмањују народ. Нас заварати не могу, јер ми смо сабрани око светиње Светога Георгија, али многи, многа наша браћа и наши сродници у којима још није проклијало аутентично семе вере, бивају завођени и у односу на њих. Поновићу опет, дух литија је показао какав треба да буде наш став. Нека буде ко шта хоће, нека се осећа да припада ком хоће народу, ма колико ми понекад мислили другачије. Рекао сам у Подгорици, а неко је критиковао, вели: није изговорио црногорски народ. Нека буде ко год хоће Црногорац, а онај не само који хоће него који и зна своје корене, своје стабло, плодове, Васојевићег стабла, зна и хоће да припада српском народу. И ипак још једном, али то не значи да ми не прихватамо, не разумемо, не поштујемо оне које живе поред нас а декларишу се и осећају да су

Црногорци. У Цркви Христовој међутим не само да нема Србина и Црногорца, нема Грка и Јеврејина, нема Албанца и Хрвата, нема апсолутизовања биолошких контекста свога постојања. Само онај који је оплеменио себе Христом, он је употребио тај дар да припада једном народу као одскочну даску да преображавајући се у свом народу, упознавајући најпре себе, знајући ко је сам, може да постане способан да се отвори за другог, да заволи за другог и да прихвати другог управо онаквим какав он јесте. А онај који не зна ко је, а онај који не зна себе, он напосто не може упознати никога нити волети икога. Волети себе, волети све као дар Божји могуће је само у Христу и кроз Христа. Зато, дакле, оне који своје амбиције и свој однос према животу и другим људима хоће да припишу другима, у нашем случају, нама, нека своје сопствене жеље, страхове, пројекције, властољубље не приписују Цркви, јер промашили су. Наша света Црква има, ако хоћете, само једну стратегију, само једну политику, само један животни став и оријентир: бити једно са Богом читавим својим бићем, али у Богу, са Богом и кроз Бога тежити и чинити све да будемо једно и са другим; са другим у својој породици, са другим као са својим комшијом, са другим као са својим суграђанином и рођаком, са другим као са својим сународником, али онда са другим као са сваким народом. То је путања од бити једно са најнепосреднијим својим ближњим до бити једно у Христу са читавим светом.

И овај данашњи величанствени скуп показује пуноћу Цркве, њено јединство и љубав која није нити може бити омеђена никаквим међама и државним границама. Као што не постоји видљива граница између овог и онога света, тако и овде на земљи истинску љубав коју осећамо једни за друге, а Бог нам ју је даровао, не може зауставити никаква граница ма ко поставио ту границу. И још да кажем да Цркву не можемо поистоветити ни са једном политичком или било каквом државном границом. Нема, дакле, у Цркви границе између неба и земље. Границе Цркве се не могу мењати кад год се промене границе држава. Једино што је апсолутно у свету, у вечности, јесте живи Господ. Све остало је променљиво и релативно. Државе постају веће и мање и нас то не интересује да ли се нека држава смањила или увећала. Ми знамо да Христос и Црква надилазе сваку границу и не постоји сила од овога света која може да променити устројство Цркве. Наша помесна Црква, Српска Православна Црква, је аутокефална Црква. Она има своју канонску јурисдикцију коју не прописује нико осим Сабора свих помесних Цркава. Наша, дакле, Српска Православна Црква као аутокефална Црква јесте у јединству са свим помесним Православним Црквама и она припада Једној Светој Саборној и Апостолској Православној Цркви. У том смислу, ми немамо ништа против, нека се свако организује у било коју врсту молитвене

заједнице ако то њему одговара, под условом да не угрожава било кога и нити нечије елементарно људско достојанство. Али било која молитвена заједница тако организована не може бити у јединству и није у јединству са пуноћом васељенског православља и као таква не може узети и украсти идентитет Православној Цркви која има своју канонску јурисдикцију и овде на овим просторима.

Наравно, браћо и сестре, ову истину може да разуме само онај који је чистог срца, који жели да буде у јединству и заједници са Господом нашим, а онај кога су овоземаљске моћи опиле толико да су му чула обамрла и помрачена не може ни да појми колико је заправо непријатељ самоме себи. Но, и за такве смо дужни да се молимо. И такве ми позивамо да буду међу нама. Прихватимо их као браћу најрођенију, јер и они јесу заиста наша браћа. Ми, браћо и сестре, Ви и ја, сви заједно сабрани, наши свештеници и народ у овој епархији ни са каквим језиком мржње не смемо општити, нити одустати од љубави. Ми не смемо никога никада и ни због чега избацити из нашег срца. Љубављу се морамо борити да и онима који су далеко од нас – зато што то они хоће, да и у њима молитвом и том нашом љубављу буде пробужено зрно вере које је Бог посејао у сваког човека. И ево, опет да се сетимо нашег светог патријарха Павла који нас је учио да ко победи себе, тај је победио свет. Ко победи егоизам, ко победи самољубље, ко победи лаж у себи, тај је победио читав свет.

Није нас обесхрабрило ни када нам нису дали да, у управо реченом контексту, уђемо у нашу рођену кућу, у Цетињски манастир, да служимо службу Божју и на тој служби у трон уведемо митрополита цетињског, нашега митрополита Јоаникија. Неко је хтео мењајући тезе да оно што из вере извире, оно што из смирења извире, оно што извире из литија овога народа, то је хтео да покаже или прикаже као насиље. А заправо насилним путем, најбруталнијим путем, хтео је да спречи да уђемо у нашу кућу. Притом ништа немамо ни против тога да су они против, али да спречавају на силу да уђемо у нашу кућу знамо да је то подвала, која је хтела да прикаже Цркву нашу – и тај глас се ваља у ове дане у овим просторима – као извор свих невоља, извор сваког зла. И наравно, када прогласите некога да је сам по себи зао онда дајете легитимно право свакоме ко хоће да тог, том заменом теза проглашеног злим, елиминише. Створен је, дакле, један конструкт, једна виртуелна стварност која је онда проглашена за чињеницу и против ње се дигао читав свет. Када кажем читав свет мислим на свет идеологија, свет политикантски, свет који гледа на обичног човека искључиво и само као на средство, као на глас који треба да утврди његову власт, власт која без

корена Христовог већ у свом старту постаје своја супротност. Врло брзо се показују и показате се ко је ту лаж, а ко је истина. Ми, дакле, знамо да је Истина, Пут и Живот Христос, а Он је међу нама овде. Он је и у Цетињском манастиру и сада и тада био. Ми, дакле, нисмо имали право да не извршимо дело Цркве, да после много векова будемо ми они који ће одустати, окренути леђа сопственој кући, пристати да не устоличимо митрополита на оном месту где су увек устоличавани и где ће увек до свршетка света бити столица митрополита црногорско-приморских канонског Православља, у овом случају канонске Српске Православне Цркве. И ми смо молећи Господа за мир, за љубав, за оне који нас нападају и руже служили свету Литургију и, слава Богу, устоличили митрополита Јоаникија онако како ваља и требају.

Својим непристајањем, браћо и сестре, ви сте својим непристајањем на насиље и пред насиљем спасили образ и оних који су посегли за насиљем. Надам се и верујем да су и многи међу њима препознали љубав Христову из наших поступака и да су препознали у себи Божанску љубав, те да су и неки од њих вечерас овде са нама и да ће сутра бити на служби Божјој на којој ћемо у трон епископа будимљанско-никшићке епархије увести брата Методија.

И ето нас опет заједно, драга браћо и сестре, са радошћу, као недавно у Подгорици! Ево нас опет да се радујемо једни другима и да поручимо свима: Христос је Господ наш, због Њега се боримо и Њему се клањамо. Он одређује наш пут, наш циљ. Он поставља систем вредности по којима живимо. И владика Методије који је својом љубављу према Христу Богу живоме, према јединству Цркве Светосавске, љубављу према народу Божјем препознат од Сабора архијереја наше Цркве да вас предводи у љубави, да вас предводи у молитви, да вас предводи у сваком добром делу, окупио нас је данас да се молимо да истраје у свему томе. Зато пуним срцем данас пред вама изговарам и вас позивам да кажете за владика Методија: Достојан! Достојан! Достојан! [Народ: Достојан! Достојан! Достојан!] Живели! Нека све Господ благослови и мир изведе на вас, овај народ,

ЕПАРХИЈА БУДИМЉАНСКО-НИКШИЋКА

